

MAGYAR KURIR

MDCCXIV-dik

ESZTENDŐRE

Dr. Decsy Sámuel

és
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pántzél Dániel

által.

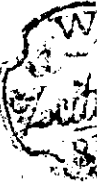
I. Féléstendő.

Bétsben 1814.

Nyomtatattott Nemes Haykul Antal betűvel.

BCU Cluj Central University Library Cluj

E. 140

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden, Januárus 4-ik napján, 1814-dik esztendőben.

B é t s.

Hála legyen a' Mindenhatónak azon kegyelmességeért, melly szerént az elmúlt 1813-dik esztendőben minket életben megtartani, és ezen újonnan született 1814-dik esztendőre, mások felett tsendes békeségben általteenni méltóztatott. Esedezzünk a' kegyelmes egeknek, hogy rajtunk könyörülni, 's nekünk óhajtott békeséget adni, Országunktól az ellenséget eltávolítani, és ditsősségesen uralkodó, 's boldogságunkra éjjel nappal felnyílt szemekkel vigyázó szeretett Királyunkat, közinkbe győzedelmi koronával felékesítve vissza vezérelni méltóztatassanak.

A' Bétsi polgári Előjárók előre kérészt és meg is nyert kegyelmes engedelemmel Felsőges Urunk eránt való fedhetetlen hívségeknek kinyilatkoztatására öt tekintetesebb személyből álló követséget küldöttek ma múlt egy hete, Bréisgau (Brigovia) fő városába Freyburgha olly feltétellel, hogy ottan Eő Felsőgének szerentsés új esztendőt, és a' köz jóra intézett feltételében boldog előmenetelt kívánnyanak a' Bétsi

Publicum nevében. Ennek a' követségnek nevezetesebb tagja az első Polgármester és Cs. Kudvari Tanátsos *Wohlleben István*, a' vice Polgármester *Weber Boldizsár*, magistratualis Tanátsos *Leeb* urak, és két nevezetes Bétsi polgárok, kiknek szerentsésen leendő vissza téréseket, és Eő Cs. Kir. Felsőgétől hozandó válaszokat nyughatatlaussággal várják ezen Cs. rezidentziának minden kar és rendbéli lakosi.

Nagy Britannia.

A' Londoni közönséges újság leveleknek 10-ik Novembéri darabja szerént, a' Britanniai Parlamentumnak három nappal annakelőtte tartott közönséges gyűllésének eleibe terjesztetett azon fontos megegyezés, mellyre a' Londoni Királyi és a' Pétersburgi Császári udvarok, a' jelenvaló háborúnak folytatására nézve egymás közt léptek a' múlt 1813-ik esztendő Junius hónapjában. Ez a' szoros megegyezés kilentz tikkelyből áll, 's következőképen kezdődik:

A' leg szentségesebb és eloszorhatatlan Szent-Háromságnak nevében

A' Nagy Britanniai és Irlandiai egyesült Országoknak Királya, és a' minden Oroszoknak Császára Eő Felségek semmi áldozatotnem kémellettek, semmi erőlködésnek nem kedveztek, hogy az ellenség Európánaksemmivé való tételére tzelző szándékának es plánumának határt vethessenek. Egy olly idő pontban, mellyben az Isteni gondviselés az Eő Felségek fegyverét olly világossan boldogította, olly kívánság lelkesíti Eő Felségeket, hogy a' népeknek függetlenséget, békességet, 's boldogulást szerezhessenek, és hogy minden hatalmokban lévő eszközöket ezen használatos végnek elérésére fordítsanak, abban egymással megegyezzenek, és egy különös szövetséget szereztek a' végre, hogy azon pénzbeli segedelmet és segítséget meghatározzák, mellyel ezen két Hatalmasság az egész háború alatt egymást gyamolíthassák. E' végre meghatalmazott követjeikké választották a' Felséges Nagy Britanniai és Irlandiai Király Viscount *Cathcart* Baro *Cathcart* és *Greenock* a' Parlamentum egyik Lordját, titkos Tanácsosát, Skotziának Vice-Admirálisát, az armáda Generálisát, a' Kir. testőröz 2-ik regimentnek Obersterét, és a' régi 's igen nemes Sz. András vitézi Rendnek tagját [*Ordinis S. Andrae seu Cardui*] a' Fels. Orosz Császárnál rendkívül való Követjét, és meghatalmazottját; a' Fels. Orosz Császár pedig Gróf *Nesselrode Károlyt* maga titkos Tanácsosát, Statüs Titoknokját, valóságos Komornyikját, a' Szent Wladimir vitézi Rend 3-ik karbeli vitézét, és *Anstett Jánost* maga titkos Tanácsosát, a' Sz. Wladimir Rendje első karbeli, és a' Jéruzsálembeli Sz. János Rendjének tagját, a' kik meghatalmazott leveleiknek feltseréltetések után, következő tikkelyekből álló egyességre léptek:

1. *Tzik.* A' Fels. Orosz Császár álhatalosan elvégezvén azt magában, hogy a' jelenvaló háborut leg nagyobb erővel foly-

tassa, magát arra kötelezi, hogy a' várakban lévő katona őrizeteken kívül, szüntelen 160 ezer emberekből álló, különböző fegyverű armádát fog készen tartani.

2. *Tzik.* És hogy azon végre maga részéről leg hathatósabban munkálodhasson, Eő Nagy Britanniai Kir. Felsége is arra ajánlja magát, hogy e' folyó 1813-ik esztendőben, a' Fels. Orosz Császár szabad rendelkezésre egy williom, száz harmincz háromezerszáz harmincznégyfont sterlinget fog Londonbafizettetni, e'mellett, a' N. Britanniai kikötőhelyekben most lévő Orosz hajósegregenek, és az azokon lévő hajós katonaságnak tartására ötszáz ezer font sterlinget fog rendelni.

3. *Tzik.* Ez az egy miliom, háromszázharmincz három ezerből, és száz harmincz négy font sterlingből (1,333,134) álló summa hólnaponként fog kifizettetni, olly formán, hogy az 1814-ik esztendő Januárius hólnapjának első napjáig egészen ki legyen fizetődve. (Egy font sterling a' mi pénzünk szerint, 11 forintokat teszen, következőképen ez a' 1,333,134 font sterling Austriai pénzben 14,664,474, az az, tizennégy milliom, hatszáz hatvanúgyezer, négyszáz hetven négy forintra megyen).

4. *Tz.* Hogy az a' pengő pénzbeli szükség, melly a' száraz Európában napról napra mind inkább inkább nevededik, eltávoztatni, és ezen igen fontos háborúban minden eszközöket, mellyek annak következését bátorságossá tehessék, öszve lehessen kaptsolni, a' két szövetező nagy Hatalmasságok a' Fels. Prussziai Kirallyal egyetértőleg abban egyezzenek meg, hogy *Föderativ-Geld Banknoten* (Szövetséges Bankó tzedula) nevezet alatt elvehető pénzt adjanak ki, úgy mindazáltal:

a.) Hogy ennek a' papíros pénznek sumája 5 milliom font sterlingnél többre ne mennyen, a' mellyekért az ösz-

ve szövetkező Hatalmasságok felelni fognak, vagy jót állanak. Ennek a summának két harmad része az Orosz Birodalomnak, egy harmad része pedig Prussziának dispositiójára, avagy szabad rendelkezésre hagyattatik.

b.) Ezt az öt milliom font sterlingből álló summát ezek a három Hatalmasságok fizessék vissza, oly móddal és oly mérték szerint, hogy Anglia tsak három hatod részt, az Orosz Birodalom két hatod részt, Prusszia pedig egy hatod részt fizessenek.

c.) Ez a visszafizetés az 1815-ik esztendő Julius Havának első napjáig, vagy a végképen való békeség végződése után fél esztendővel essén meg.

d.) Ez az 5 milliom font sterlingből álló szövetséges bankótzédula egyedül a hadi költségekre fordítódjon, hogy annál fogva mindenkor munkásságban lehessen az armádákat tartani.

e.) Ezen summának felosztására egy mind a három Hatalmasságok által kinevezetendő Commissio fog ügyelni. Nem egyszerre, hanem lassan lassan, hónaponként fizetődjön meg a költsön adott papiros pénz. Mindazáltal mind az, valami annak vissza fizettetését érnőyozza, annak formája, az azért való kezesseg, a költségek, azoknak általaltételek, azoknak folytatja, és visszafizetése egy különös Commissio által intéztessék el, és az azért való kezessegnek oly creje, és hitelessége legyen, mintha a jelenvaló traktában szórúlszóra benne volna.

5. *Tzik.* Mivel a 2-ik tzikkely szerint a Britanniai Kormánysszék az ötszáz ezer font sterlingért az Orosz hajóseregeknek tartását magára vialta, tehát a Felső Orosz Császár maga részéről abban megegyez, hogy Eő Nagy Britanniái Felsége azon hajóseregnek az Európai tengerekben oly hasznát vehesse, a mint a közönséges ellenség ellen való hadakozás kívánni fogja.

6. *Tzik.* Ámbár a jelenvaló egyezésben az ígértetik, hogy ez a N. Britanniától való segedelem tsak ezen folyó 1813-ik esztendőben adatódjon: mindazáltal azt ígéri a két szövetkező Hatalmasságok, hogy, mivel ezen költsönös kötelességeknek mind addig kell tartani, míg a jelenvaló háború tartani fog, azon segedelemre nézve, a mellyet egymásnak adni kívánnak, meg fognak egyezni, és ha a jelenvaló háború, mellytől őrizzen meg az Isten, a fent megjegyzett időn túl tartana, mivel az illy újabb kötésnek kiváltképen a lenne a tzielja, hogy magok erőlködéseket jobban kiterjesszék, a segedelem adására mindenkor készek lesznek.

7. *Tzik.* A táborig foglalatosságokra nézve egymással megegyezőleg fognak az egyező Hatalmasságok egymással banni, és mindent, a mit költsönös politikájok kívánni fog, egymással szabadon közlik. A fent nevezett Hatalmasságok költsönösen arra kötelezik magokat, hogy közönséges ellenséggel különösen alkudni nem fognak, és sem békeséget, sem fegyverszünet, sem másféle megegyezést nem fognak vele tenni, hanem közönséges megegyezéssel.

8. *Tzik.* Engedődjék meg, hogy a különböző és szolgálatban lévő armádák fő vezérjeikhez tiszteket lehessen küldeni, és szabad legyen ezeknek a magok udvaraikkal levelezni, szokat mindenkor minden hadi történetekről tudósítani, és mind arról, a mi az armádáknak foglalatosságokat érdekli, esmeretessé tenni.

9. *Tzik.* Mihelyt tsak lehet, mindjárt ratificaltassék, avagy erőssítettessék és petséltessék meg ez a megegyezés. — *Költ Reichenbachban Junius 3-ik [15-ik] napján, 1813-dik esztendőben. Catheart, Gróf Nesselrode Károly. — Anstett János. m. p.*

Hadi Történetek.

I. A Rajna bal partján.

Az éppen most Baziliából ide érkezett

tudósítások szerint, már a' Frantzia földön lévő szövetséges hadi seregek, a' Lotharingiai Hertzegségnek *Nancy* városától 8 frantzia mértföldre fekvő kis városát és erősségét elfoglalták, 's abban 18 ágyút és sok puskaport találtak és nyertek; *Neuchatel* városában is benn vannak a' szövetséges hadi seregek. Ez a' város annak a' Neocomiumi Grófságnak fő városa, melly 1707-ik esztendőben, a' Longuevillei Grófnak halála után, a' Prussziai Királyt választották uralkodó Fejedelmének, hanem a' Frantzia revolutzió miatt támadt háborúban attól elvétellett, és a' Frantzia Major Generálnak *Berthier Sándornak* ajándékozott vala. Ennek a' tartománynak lakói a' Bernai Kantonnal szoros barátságban élnek; reformáta vallásúak, 's mindnyájan Frantzia nyelven beszélnek. Az ezen tartománybéli hadi seregeknek forma ruhájok világos sárga, különbözőnféle színű hajtókával.

A' szövetséges armádáknak Frantzia országban való elő menetelekről következő tudósítás adattatott ki az Austria armádának Fő hadi szállásában *Lörrachban* a' múlt Decemb. 25-ik napján: az Austriai Cs. Kir. seregek, *ügymond*, Decemb. 21-ik napján *Bázel*, *Krenzach*, *Laufenbürg*, és *Schafhausen* mellett a' Rajna vizén által menvén, a' következett napon a' Gróf *Wrede* lovasság Generálisa vezérlése alatt lévő Austriai és Baváriai hadi seregek is követték azokat, és a' derék Helvétusoktól barátságosan fogadtattak. — A' Solothurni Kantonbéli Kormányzék két Oberstert küldött a' Gróf *Bubna* Feldmarsal Lajtnant vezérlése alatt lévő könnyű osztály seregeihez a' határszéléig annak köszöntéssel való elfogadására, és a' régi szokás szerint való megvendéglésekre. — Ez a' Kanton, a' mint a' Német országi közönséges újságlevelekből olvassuk, minden öszvegyülekezett rékrutáit honnyaikba vissza bocsátotta.

Austriai F. M. Lajtnant Gróf *Bubna*, a' múlt Decemb. 23-ik napján éjjel a' *Vincent* K. Sz. lovas seregéből való *Devaux* Fő Strázsamester vezérlése alatt lévő 100 lovas 's éppen annyi vadász katonákat küldött *Neuchatelnek* elfoglalására, és az ott találtatandó tábori gyűjteményeknek elvételekre. — General Major *Zechmeister* is azon napon foglalta el *Biel*, vagy *Bienna* városát, Helvétziában a' Solothurni Kanton és a' Neuchateli Hertzegség közt. A' mint a' közönséges újság levelek tartják, még eddig egy ellenség sem mutatta magát a' Helvétziai határokon.

Oberster Báró *Schreiler* olly tudósítást küldött Decemb. 23-ik napján *St. Croixból* az Austriai armáda fő hadi szállására, hogy az ő portára járó corpora Kolmár városával által ellenben Schleistädig ki szokott járni, és hogy azon környéken 100 Fr. Conscriptusokat fogott el, a' kik közül 60 ember már fel volt fegyverkezve; ezeken kívül két Párisból Straszburgba utazó kurirt, a' kiknél sok fontos levelek találtattak. — A' Hessen-Homburg Huszár-Regementjebéli Kapitány *Schell* is egy új Breisachban küldetett artillariás osztályt, és 12 puskaporos szekereket azoknak őrizőivel együtt ejtett fogságra. — Minden Kolmárban volt közönséges hivatalbéli személyek ezen várost elhagyván, minden ingóbingó jószágokkal egyetemhen *Nancyba* mentek által.

II. Északi Német Országban.

Azokról a' fontos dolgokról, mellyek Európának ezen részében mostanában történtek vala, következő tudósítást adtak ki a' Berlieni közönséges újság levelek: Az északi armádatól hozzánk jött leg újabb tudósítások szerint, a' F. Svétziai Kor. Hertzegnek fő hadi szállása, Decemb. 16-ik napján *Kielben* volt. Az előtt való napon Eő Királyi Hertzegsége a' Daniai hadi seregeknek fő vezérével a' Hassziai Hertzeggel

össze menvén azt végzettek, hogy 12 napig tartó fegyvernyúgvás legyen, hogy azon idő alatt a Svétzia és Dánia országok közt leendő békekesség munkába vétetődjön, és hogy mind a két részről való hadi seregek azon ponton maradjanak, a mellyen vannak a fegyvernyúgvás idején.

Mivel ebben a fegyverszűnésben Holstziának a Slesvigi határ mellett fekvő *Fridrichsort* nevezetű kis városa és erőssége nem volt befoglalva: arra való nézve a Svécziái és Orosz szövetséges hadi seregek azt megszállották, s annak rövid ostromoltatása után, capitulatio mellett Decemb. 19-ik napján meg is vették, következő pontok mellett:

1.) A *Fridrichsorti* erősség, Decemb. 19-ik napján, délben 12 óraker, mostani állapotjában, minden mesterséges készülteivel, bástyáin lévő ágyúival, és a Fels. Királyhoz tartozó pénzelt tárgyakkal egyetemben, kivévén azokat, mellyek a következő tzikelyekben előfordúlnak, az Eő Svétziái Kir. Felsege hadi népének által fog adattatni.

2.) Dél előtt 10 óraker a vár kapuját a Svékusok elfogják foglalni.

3.) Az abban lévő katona őrző sereg szakaszonként fog azon erősségből ki marsirozni, ma *Seekampba*, holnap *Eckenforden* által, a demarcationális lineán túl. Az elmarsirozás hadi muzsikával, lobogó zászlókkal, és minden hadi betsülettel eszen meg, minden hozzá tartozó vagyonyját elviheti magával, ét Svétziái őrző sereg által kísértessen.

4.) Az egész *Friedrichorti* katona őrzet, a capitulatio után 24 órával tseréltesen fel azokkal a katonákkal, a kiket Anglus General Lajtinant a Hassziái Hertzeggel *Fridrikkel* való verekedésében elvesztett. Hogyha a *Friedrichorti* erősségben lévő őrző katonáknál kevesebb számú volna is, még sem vétetődne ez a különbség számba. — Valameddig ez a feltserelés

meg esik, betsületére fogadja azon katonára őrizet, hogy sem a Svékusok, sem ezeknek szövetségesei ellen fegyvert nem visel.

5.) Azoknak a tiszteknek, a kik tulajdonképen a várhoz tartoznak, vagy a kiknek ott familiájok van, megengedtetik, hogy a várnak általadattatása után is még egy néhány napig ott mulathassanak.

6.) A Svétziái Kir. Kommandírozó Generális magára vállallya, hogy a hátra maradandó Dánus beteg és sebes katonákra szorgalmatossan gondot fog viselni. — Ezek is bé lesznek a capitulatioziba foglalva.

7.) A várban lévő eszközöknek és dolgoknak általadattatásokra, mind a két részről esküvéssel kötelezett Commissariusok neveztetnek ki.

8.) General Major *Hirsch* a várban maradhat, kinek szolgálatjára 25 betsületből való katona őrizet fog adattatni; ellenben az ott lévő katona őrizet, Decemb. 29-ik napját követett éjszélkor onnan kiköltözik, s akkor osztán a Dánusok és Svékusok közt szerzett fegyverszűnésnek vége lesz.

9.) Ez a Capitulatio dúplán, vagy két példában fog leírattni, és mind a két egyező résznek egyenlő párban adattatni. Költ *Fridrichsortban*, Decemb. 19-ik napján 1813-ik eszt. — *Hirsch General Major és Commendans, Posse Károly Heurik General-Major.*

Az északi Német Országban táborozó szövetséges armádának hadi foglalatosságairól következő tudósítás adattatott ki a Frankfurti közönséges újság levelekben, melly Decemb. 20-ik napján küldetett oda *Fridrichstadtól* a Slesvigi Hertzegségnek nevezetes városából: Ma General *Lettenborn* az Orosz Császári seregekkel együtt hozzánk bejött, minekutánna azoknak egy része az Eyder folyóvizen általköltözött s

hozzánk beszállott volna. Azok a Dániai hadi seregek, mellyek a mi vidékünkön feküdtek, halván a Kozákoknak közelgetéseket, elfutottak. E szerint, hat nap alatt a Dánusokkal való hadakozás a Holsteini (Holsatiai) hertzogságban ennek egyik határától fogva a másikig elvégződött, melly sebes előmenetelt egyedül a hadi seregek hathatós mozdulásaiknak kell tulajdonítani, és ez kevés vérontásban is került.

Minekelőtte ezen hathatós hadi történeteket a hivatal szerint való tudósításokból a Magyar Kurir Olvasóival környülálássalosan közölhetnénk, azokat tsak summásan kívánnynk előadni. Mindjárt a szövetséges hadi seregeknek előre való nyomulásokkor, Marsal *Davoust* az alatta lévő Frantziákkal Hamburgba vissza ment, 's magoknak hagyta a Dánusokat. Az alatt, hogy Orosz Generál *Woronzoff* a Frantziákat Hamburg felé üzte, Anglus Generál *Wallmoden* Oldeslohe, Svékus Generál *Stedingk* Marsal pedig *Lübeck* ellen mentek. Más oldalról Generál *Tettenborn* a maga könnyű seregeivel Holzatiába béült, a Dánusoknak Frantziákkal való egyességeket kétfelé vágta, és mind oldalaslag, mind hátul szüntelen nyughatatlanokdhatta a hátráló ellenséget, a ki vele szembe szálni nem mérészelvén, mind *Lübeck*et, mind *Oldeslohet* a szövetséges hadi seregnek által adta, 's tartóztatlanul az Eyder folyóvíz felé marsirozott, a hova Marsal *Stedingk* és *Wallmoden* Generálisoktól nyomon üzetetett.

A hátráló Dánus hadi népet *Bornholt* mellett utól érvén a Svétziai hadi seregek azt mindjárt megtámadták, megverték, sok ágyúikat elvették. — Generál *Tettenborn* mind oldalaslag, mind hátul nyughatatlan-

kodtatván az ellenséget, minden felé portázó katonákat küldött ki, ő maga pedig, semmit sem ügyelvén a felette rossz útakra, megkettőzött lépésekkel az Eyder folyóvízhez marsirozott. (Ez a nagy folyóvíz Holsatziába ered, és minekutánna mind ezt, mind a Slesviki tartományokat által futná, a Német tengerbe omlik), útjában sok puskaporos és munitziós szekereket, azokat fedező Dánus csoportokkal együtt elfogott, ezeken kívül 300 fegyveres embert, sok hadi tisztet, és igen sok fontos írásokat fogott el. Egy faluhelységben, mellyben egy osztály Dánus seregére talált, maga is bément, 's abból mind addig ki nem jött, míg az ott elrejtett Dánus katonákat fel nem találta, 's fegyvereiktől meg nem fosztotta.

A Holsatiai vagy Holsteini lakosok, a kik a Kozákoknak tsak híreket hallották, de soha egyet sem láttak, azoknak nem várt szemléléseken nem annyira félelemben, mint inkább álmélködásban estek, meg nem foghatván, mitsoda járatlan útakon mentek azok közikbe. Más részről nagyon örrendettek a szövetséges hadi seregeknek látásokon, 's úgy fogadták azokat, mint attyokfiat 's barátikat, ezekbe jutván az, hogy az Orosz uralkodó Fejedelmeknek őseik Holsatiai születésűek voltak. (Néhai *III. Péter* Orosz Császár, néhai *II. Katalin* Orosz Császárnének a férje Holstein Gotorpi Hertzeg volt, a ki 1742-ik esztendőben Pétersburgba vitetvén, ott az Orosz vallásra tért, 's 1762-ik esztendőben, *Ersébet* Császárné halála után, a Császári székbe ült, de attól azon esztendő Julius havában meg is fosztatott, Ez a *III. Péter* Császár a most uralkodó *I. Sándor* Császárnak nagy atya volt).

Dec. 29-ik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 176 forintot Váltó-
tzedulában — Egy Császár aranyért 8 f. tot 10 krt.

D. D. S.